

עין משפט
גור מצוה

מח:

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

מסורת הש"ס

כא א מ"י פ"ה מהל' סוגל ומזיק הלכה זו וכו' הלכה ג ועי' בהשגות ובמ"מ סוגל ע"פ ע' טושי"ע מ"י מ"י שם ספ"ק א וטושי"ע ח"מ ספ"ק ה:

בב ב מ"י פ"ו מהלכות טוקי פתוח הלכה ה ועי' בהשגות ובמ"מ סוגל ע"פ ס' טושי"ע ח"מ ספ"ק שם ספ"ק ד:

בב ג ד מ"י פ"י שם הלכה י שם ס' ל ה מ"י פ"ה מהלכות טוקי פתוח הלכה ג סוגל ע"פ ח"מ ספ"ק ח' ספ"ק ג:

לא ו ד מ"י פ"ד מהל' סוגל ומזיק הלכה א ג סוגל ע"פ ח"מ ספ"ק ח' ספ"ק ה:

שניהם ברשות. פ"ה כגון כרה"ר שלם ברשות כגון שניהם רעים כרה"ר וקשה דהיינו מתעיתין כפרק המניח (לעיל דף זכ.) ונראה לפרש כגון שנגחם לאחר שנגחם שלם ברשות או ליה לאסקוי אדעתיה כמו שנתנו לו רשות כמו כן נמנו לאחר רשות או כמו שהיה נכנס שלם ברשות שמה גם אחר נכנס שלם ברשות ולכן חייבין כשהיוק זה את זה אפי' היוקן שלם מדעת אבל אחד ברשות ואחד שלם ברשות האזי אית ליה לאסקוי אדעתיה כהאי ויהי ליה ליה לאסקוי אדעתיה כהאי וחס שלם מדעת היוקן ברשות פטור שלם ברשות חייב:

שניהם ברשות או שניהם שלא ברשות היוקן זה את זה חייבין הווקן זה בזה פטורין טעמא דשניהם ברשות או שניהם שלא ברשות אבל אחד ברשות ואחד שלא ברשות דברשות פטור שלא ברשות חייב: נפל לבור והבאיש מימיו חייב: אמר רבא ילא שנו אלא שהבאיש בשעת נפילה אבל לאחר נפילה פטור מ"ט הוי שור בור ומים כלים ולא מצינו בור שחייב בו את הכלים הניחא לשמואל דאמר^(א) כל תקלה בור הוא אלא לרב דאמר עד דמפקד ליה מאי איכא למימר אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רבא לא שנו אלא שהבאיש מגופו אבל הבאיש מריחו פטור מאי טעמא גרמא בעלמא הוא וגרמא בעלמא לא מיחייב: היה אביו או בנו לתוכו משלם את הכופר: ואמאי הא תם הוא^(ב) אמר רב^(ג) במועד ליפול על בני אדם כבורות עסקינן א"ה בר קמלא הוא אמר רב יוסף ירחא ירוקא ונפל שמואל אמר^(ד) הא מני ר' יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר עולא אמר^(ה) ר' יוסי הגלילי היא דאמר כר' טרפון דאמר קרן בחצר הניזק נזק שלם משלם ה"נ כופר שלם משלם בשלמא לעולא היינו דקתני היה אביו או בנו לתוכו אלא לשמואל מאי איריא אביו או בנו אפילו אחר נמי אורחיה דמילתא קתני: ואם הכניס ברשות בעל חצר חייב [כו']^(ו): איתמר רב אמר הלכתא בת"ק ושמואל אמר הלכתא כרבי תנו רבנן כנוס שורך ושמרו היוק חייב הווק פטור כנוס שורך ואני אשמרנו הווק חייב היוק פטור הא גופא קשיא אמרת כנוס שורך ושמרו היוק חייב הווק פטור טעמא דא"ל שמרו דחייב בעל השור ופטור בעל חצר הא סתמא חייב בעל חצר ופטור בעל השור דבסתמא מקבל עליה נטירותא אימא סיפא כנוס שורך ואני אשמרנו הווק חייב היוק פטור טעמא דאמר ליה ואני אשמרנו הוא דמחייב בעל החצר ופטור בעל השור הא סתמא חייב בעל השור ופטור בעל חצר דבסתמא לא מקבל עליה נטירותא אתאן לרבי דאמר עד שיקבל עליה^(ז) נטירותא בעל הבית לשמור רישא רבנן וסיפא רבי א"ר אלעזר תברא מי ששנה זו לא שנה זו רבא אמר כולה רבנן היא אידי דנסיב רישא שמרו תנא סיפא ואני אשמרנו רב פפא אמר כולה רבי היא וסבר לה כר' טרפון דאמר קרן בחצר הניזק נזק שלם משלם הלכך אמר ליה שמרו לא מקני ליה מקום בחצר והויא ליה קרן בחצר הניזק וקרן בחצר הניזק משלם נזק שלם לא אמר ליה שמרו אקניו אקני משלם

(א) (לעיל כח: א) (ב) (לעיל כח: א) (ג) (לעיל כח: א) (ד) (לעיל כח: א) (ה) (לעיל כח: א) (ו) (לעיל כח: א) (ז) (לעיל כח: א)

הגרות הב"ה
(א) גבי אשתן לרבי דאמר עד שקבל עליה בעל הבית טעמיה רישא רבנן כ"ג:

גליון הש"ס
ג"מ ר"ה"ג היא ראשית כ"ה קשה לי הא להיא אריטי כן כספרי משלם ברשות חזק טור שלם לעיל דף כו פ"ה ו"ב למא לרין לממד ממה דאמר ר"ע כן כ"ק וגם הי"ל לומר כק"ל ר"ע היא דאמר ס' משלם כופר שלם ברשות הניזק ו"ע:

דממילא ונדלל ידע ליה: **ספספא כשפט נפילה.** דהוי מניק ממש ולא דמי לבור: **ומים כלים.** כל חפסיה ככלים דלא חייב בבור^(א) (עלה מיתה אלא על נזקי בהמה) ושאר חפסיה היוקין זו היא מתקן: **מאי איכא למימר.** הוא לרבי ליה מורת בור וממונו הוא ומשורו למדנו ולא פטר דיה כלים: **מגופו.** שהיה מולוכך כטיט: **אבל מריחיה.** לאו גופיה הוא דסרקון דנפילה ממילא אחי לה ונפילה גרמא הוא שגורמת לקרקון שיבא: **בר קמלא הוא.** כנפילה קמייתא והיאך נא לדי מועד בשלמא גבי מועד דנפילות איכא למימר כדאמרין בפירקין דלעיל (דף מ"א). דקטל וערק א"ג בשאין מסיירין את השור אי נמי שהחמו וזממין וזממין אכל זה לא עלה מן הבור מאליו וליכא למימר ערק ולא אין מסיירין ולא חזמו דמילתא דאית ליה קלא היא: **דחזא ירוקא.** עשב על פי הבור ובה לאכול ונפל דהך נפילה לא איכין ומיהו כופר שלם כטוניה משלם כנפילה אחרונה ואע"פ שאין השור כסקילה ושמעין לרבי ומה דף (מ"ד) דאמר פטור מזה ומה ה"מ כמועד לנגיחות כטוניה וערק לאגמא כרהשונה^(ב) ונגמ ד' שלם כטוניה פטור ליה מגזירת הכתוב דכתיב^(ג) השור יסקל וגם בעליו וגו' כל זמן שאין השור כסקילה אין בעלים משלמין כופר אבל זה שלם הימה זו חייב סקילה כלל אין העדאמו אלא לכופר שלם על ורגל כחצר הניזק דלוקומין (מ"א) כרגל שדרסה ע"ג מינוק כחצר הניזק דליכא כופר כרגל ואף על גב דשלם כטוניה הוא ואין השור כסקילה וה"ל דחזא ירוקא ונפל מולדה דאין היא דמכתיב לנהאמו וא"ת משונה הוא ואין זו כן כיון דלייעד ליה אורחא הוא ולאוקמי להך נפילה אחרונה כמתכין והשור כסקילה לא מצינן דלגבי כוניה סם הוא וליכא כופר דהא כל כמה דלא חזי ירוקא לא חיייעד: **ושמואל אמר.** לעולם כנס ומתניתין חזי טיפס קאמר ור' יוסי היא: עולא מוקיט לה נמי כנס וכופר שלם: היינו דקסני אביו או בנו. דהוי קרן כחצר הניזק דמשלם כופר שלם אלא לשמואל דאמר חזי כופר מאי אירא כו': **מי ששנה זו כו.** רישא רבנן וסיפא רבי: **כולם רבי היא.** וסיפא דוקא ורישא לא תידוק מינה הא סתמא חזק חייב דודאי סתמא נמי היוק חייב חזק פטור והאי דנקט ושמרו לחיוביה נזק שלם קאמר אט חזק שורו של בעל חצר הא סתמא חזי נזק: **מתני' שור שהיה מסוכין** (מ"ג) מפרש אמאי נקט מתכין לחיוביה:

דחזא ירוקא ונפל. רש"י מוקין היא דהיה מתחך כסותל ג' פטמים הראשונים לא היטה כוניהו להחמך אלא כטוניה להפיל על האדם ופטור דקתני תם אפך אחרונה שהיתה להחמך והראשונות אהנו שבעה מתוך כך מועד ובהך אחרונה חשיב ליה משונה קלת שרג כנפילת הכותל ולכן לא נחשב מועד אלא מתחת הראשונות וזהו דוחק דלחייב משונה מה שעושה להגמול לאכול ירוקא או להחמך (סוגל עימה הוא לומר דהוי מועד כהפלת כותל אחרונה שהיתה שלם כטוניה על ידי הראשונות שהיו כטוניה ונפירושו י"ל דהא דקאמר הכא כנועד ליפול על בני אדם כבורות לא הזכיר בני אדם אלא כשגיל אחרונה דג' הראשונות לא חיישין אלא שהיה מועד ויעשה אורחיה להפיל ע"מם כבור לאכול היק: **ושמואל אמר** ה"כתיב רבי. לכאורה נראה דהלכתא כשמואל דניי ו"ע דרבה קאמר לעיל הכניס שורו לאחר בעל הבית שלם ברשות ומפר זו בורות שימין ומערות בעל השור חייב בנזקי חצר אשמת אבל ברשות פטור ואי כרבי אפי' ברשות חייב דלרבי סתמא חייב בעל השור וכויה סוגיא דלעיל מסיק רבא כרבנן ואפי' נשנו ברות ואפי' חזק ע"מם:

טעמא דאמר ליה שפרו. כולה קן סוגיא כרבה דלעיל דלר' זירא לא קשה כלל רישא לסיפא וכויה רבי היא והוי סתמא שניהם פטורין בין ברישא בין כסיפא דאין כל אחד מקבל עליו שמירת חצירו ולרבנן הא סתמא שניהם חייבים: **אימא סיפא כו.** הכא לא משני נעשה כדמשני כפרק קמח דקדושין (דף ה:) גבי נתן הוא י"ואמרה היא מקודשת נתנה היא י"ואמר הוא אין מקודשת משום דהכא אית ליה שניא אחרונה דקאמר חנניה אבל תם ליה למימר חנניה דליכא פלוגתא במילתא:

ליה מקום בחצר והויא ליה חצר השותפין וקרן בחצר השותפין אינו משלם אלא חצי נזק: **מתני' השור שהיה מתכין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה פטור מרמי ולדות** וואדם שהיה מתכין לחבירו והכה את האשה ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות כיצד משלם דמי ולדות ישמין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה אמר רבן שמעון בן גמליאל א"כ

לחבירו. הוא הדין למתכין לאשה נמי פטור כדאמרין בפירקין דלעיל (דף מ"ג) נקי מדמי ולדות ונגמ' א"כ